

Հանրապետական մանկավարժահոգեբանական կենտրոն

«Հանրակրթական դպրոցների ուսուցիչների և ուսուցչի օգնականների դասավանդման հմտությունների զարգացման ապահովում» ծրագիր

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Դպրոց՝ «Ներքին գետաշենի թիվ 1 միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ
Առարկա՝ Դասվար
Թեմա՝ Ուսուցչի համագործակցությունը գործընկերների հետ՝
փորձի փոխանակման և մասնագիտական
գործունեության արդյունավետության բարձրացման նպատակով:

Վերապատրաստող, մենթոր՝ Սեդրակյան Մարիամ
Ուսուցիչ՝ Մարտիկյան Էվելինա

Ներքին գետաշեն 2022

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն.....	3
1.1 Ուսուցիչների համագործակցությունը դպրոցի ներսում.....	5
1.2 Ուսուցիչների համագործակցությունը դպրոցում, ինտեգրված դասերի կազմակերպում.....	7
1.3 Առարկայական մասնախմբերի համագործակցությունը դպրոցում.....	11
Եզրակացություններ.....	15
Առաջարկություններ.....	15
Օգտագործված գրականության ցանկ.....	16

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Հետազոտական աշխատանքների ուսուցման նպատակն է հանրակրթության բովանդակության յուրացման գործընթացում յուրաքանչյուր աշակերտի համար ապահովել պայմաններ՝ ընդունակությունների, հետաքրքրությունների, հակումների, ճանաչողական բավարարման ու մաքսիմալ զարգացման համար: Այսօր երեխաների կյանքի բիզնես ինդուստրիաների ակտիվ միջամտության արդյունքում աշակերտներ այլևս պարզապես չեն: Նրանք զբաղված են ֆուտբոլային հանդիպումներով, սերիալներ դիտելով ու տարատեսակ խաղերով: Նաև աշակերտներին զբաղեցնում են սոցիալական ցանցերը: Մի խոսքով սովորելու ժամանակ շատ քիչ է մնում: Դասարանի երեխաները՝ հիմնականում տղաները անտարբեր են սովորելու հանդեպ: Որպեսզի սովորելու գործընթացը կազմակերպվի արդյունավետ՝ կիրառել տարբերակված ուսուցման եղանակով ուսուցում՝ հետաքրքիր և մասնակից դարձնելով աշակերտներին, որը միայն ավանդական ուսուցման մեթոդով չի հաջողվում: Չարգացնել երեխայի երևակայությունը համակարգչային դիտումներով, հայտորոշիչ թեստային առաջադրանքներով և հարցերի օգնությամբ ակտիվ ուսուցում կազմակերպել աշակերտների համար առավելագույնս հետաքրքիր և հախճելի դարձնել դասի ամբողջ ընթացքը: Դասարանում կարողանալիետ մնացած աշակերտներին ներգրավել դասի մեջ: Դասը հետաքրքիր դարձնել նաև պասիվ երեխաների շրջանում ձևավորել առողջ մրցակցություն: Շատ կարևոր է այն հանգամանքը, որ կրթությունը համաքայլ ընթանա ժամանակի փոփոխություններին: Ներկայիս լայն կիրառվող մեթոդներից է նաև համագործակցային ուսուցումը:

Սա կարելի է դիտարկել որպես նախաձեռնության կարգախոս, որը կենսունակ է ոչ միայն ուսուցիչների համագորակցության, այլ նաև կրթական համագարգի այլ շահառուների համագործակցության պարագայում, օրինակ՝ սովորող-ուսուցիչ, ծնող-դպրոց: Ասվածից կարող ենք եզրահանգել, որ ցանկացած միջավայրում փոխօգնությունը, համագործակցությունը, օրինակելի փորձի փոխանակումը, այդ փորձի հիման վրասեփական քայլերի մշակումը այն սկզբունքներն են, որոնց հիման վրա կարելի է կառուցել արդյունավետ գործունեություն:

Չետագոտության թեմայի արդիականությունը: Թեմայի արդիականությունը պայմանավորված է կրթական համակարգում գործընկեր ուսուցիչների մեջ համագործակցային ու փոխօգնության միջավայրի ձևավորման՝ որպես կրթության որակի բարձրացման բաղադրիչ կարևորմամբ, որից էլ կախված է ուսումնական գործընթացի բարձր որակը:

Չետագոտության նպատակը: Ցույց տալ ուսուցչների արդյունավետ փոխգործակցության դերը վերջիններիս մոտ մի շարք կենսական նշանակության կարողությունների ու հմտությունների ձևավորման, նաև մասնագիտական որակների զարգացման համատեքստում:

Չետագոտության ինդիքը: Չետագոտության ինդիքն է սահմանել դպրոցում մանկավարժական աշխատողների համագործակցության, նրանց միջև մանկավարժական օրինակելի փորձի փոխանակման եղանակները, ինչպես նաև ցույց տալ ինտեգրված դասերի անցկացման կարևորությունը սովորողների իմացական և գործառական կարողությունների ձևավորման ու զարգացման համար:

1.1 Ոսուցիչների համագործակցությունը դպրոցի ներսում

Միջազգային փորձը վկայում է, որ մասնագիտական զարգացման ազդեցիկ միջոց է դպրոցի ներսում ուսուցիչների համագործակցությունը: Այս մոտեցման դեպքում ստեղծվում են ուսուցչական խմբեր, որոնք համատեղ մշակում են դասի պլաններ, վարում և դիտարկում են դասեր, ապա կատարում դասերի վերլուծություններ: Նման դեպքերում ուսուցիչները առաջարկներ և դիտողություններ են ստանում իրենց գործընկերներից և հնարավորություն ունենում բարելավելու իրենց աշխատանքը: Այս առումով Հայաստանում ուսուցիչները շարունակում են մնալ որպես մեկուսացած աշխատողներ: Դրան նպաստում է այն հանգամանքը, որ ըստ Ազգային վիճակագրական ծառայության, Հայաստանի դպրոցների շուրջ 40%-ը գտնվում են գյուղերում և հանդիսանում են այդ համայնքի միակ ուսումնական հաստատությունը: Բազմաթիվ առարկաների գծով դպրոցներում կան մեկական մասնագետներ: 2012-2013 ուստարում Հայաստանի 414 դպրոցներ ունեցել են մինչև 100 աշակերտ, ևս 521 դպրոցներ՝ մինչև 300 աշակերտ: Մինչդեռ միջազգային հետազոտությունները վկայում են, որ մեծ դպրոցները ավելի բարենպաստ են ուսուցիչների համագործակցված աշխատանքի համար, քանի որ ձևավորվում են մասնագիտական խմբեր, որոնք աջակցում են միմյանց և փորձիփոխանակում կատարում:

ՀՀ Կրթության և գիտության նախարարության Կրթության պետական տեսչությունը վերջին տարիներին ուսումնասիրություններ է իրականացնում Հայաստանի դպրոցներում: 2013թ. տեսչության կողմից հրապարակված ուսումնասիրությունների արդյունքները վկայում են, որ Արարատի, Արմավիրի, Արագածոտնի և Վայոց Ձորի մարզի դպրոցներում նորարար, մանկավարժական վարպետության բարձրացմանն ուղղված գործունեությամբ զբաղվող ուսուցիչների թիվը տատանվում է 1-2%-ի միջակայքում, ինչը նշանակում է, որ դպրոցներում բացակայում է նորարարությունը խթանող միջավայրը: Այս հանգամանքը մտահոգիչ է այն առումով, որ ՀԲ վարկային ծրագրի «Կրթության որակի հետագա բարելավում» ուսուցիչների վերապատրաստման և մասնագիտական զարգացման միջոցով» բաղադրիչով նախատեսվում է 2014թ.-ին ստեղծել նորարար դպրոցների ցանց, նորարար ուսուցիչների ասոցիացիա: Իսկ Կրթության զարգացման 2011-2015 թվականների պետական ծրագրի ռազմավարական մոտեցումներից մեկը նախաձեռնությունը և նորարարությունը խթանող միջավայրի ստեղծումն է: Մինչդեռ փորձագիտական հարցման մասնակիցները կարևորում էին այն

հանգամանքը, որ նորարար և պրպտող ուսուցիչների համար չկան խրախուսման բավարար հնարավորություններ:

Մասնագիտական զարգացման ներդպրոցական մշակույթի արմատավորման գործում էական դեր կարող է ունենալ ուսումնական աշխատանքների գծով փոխտնօրենների կարողությունների զարգացումը: Մասնագիտական զարգացման ներդպրոցական մշակույթի զարգացման գործում էական դեր կարող են ունենալ նաև այն ուսուցիչները, ովքեր վերջին տարիներին մասնացելով տարբեր ծրագրերի հաջողությամբ յուրացրել և իրենց դասարաններում կիրառում են ուսուցման արդյունավետ մեթոդները: Նման հաջողակ ուսուցիչների փորձի տարածումը շատ օգտակար կլինի այն ուսուցիչների համար, ովքեր ներկայումս արդյունավետ չեն աշխատում: Խնդիրն այն է, որ վերապատրաստված ուսուցիչների զգալի մասի համար շատ դժվար է սովորածը տեղափոխել դասարանական միջավայր: Այս դեպքում, տեսնելով այլ ուսուցչի դասարանական փորձը, շատ ավելի իրատեսական կլինի դրա կիրառումը:

Հանրակրթական դպրոցում ուսուցիչների համագործակցության գործընթացը պետք է իրականացվի անշահախնդիր, ամեն մեկն այստեղ չպետք է փնտրի անձնական շահ, հիմնական վերջնարդյունքը պետք է սահմանել՝ հաշվի առնելով սովորողի շահը: Այս առումով համագործակցող ուսուցիչները պետք է՝

- Կարողանան դրսևորեն քննադատական մտածողություն սեփական աշխատանքի նկատմամբ՝ միտում ունենալով ավելի կատարելագործել այն
- Հարկավոր է պատրաստ լինեն խնդիրների լուծման թիմային եղանակին
- Կարևոր է զլոբալ հարցերին լուծում տալու համար պատրաստ լինել համակործակցային աշխատանքին
- Հաճախակի հանդես գան հարցադրումներով, միասին փնտրեն ելքեր այս կամ այն խնդրի վերաբերյալ
- Փաստարկների բերեն՝ հիմնավորելով կրթական զանազան հարցերի շուրջ նիրենց դիրքորոշումը
- Չվախենան առողջ բանավեճից
- Ունենան անվերապահ վստահություն գործընկերոջ նկատմամբ

- Հնարավոր կոնֆլիկտները լուծեն՝ պահպանելով բարեկարգության կանոնները
- Կիսվեն նորարար գաղափարներով
- Հաճախ վերանայեն իրենց մոտեցումները, ինքնաանդրադարձ կատարեն:

1.2 Ուսուցիչների համագործակցությունը դպրոցում, ինտեգրված դասերի կազմակերպում

Այսօրվա դպրոցում ուսուցումը կազմակերպվում է առանձին առարկաներից ծրագրային գիտելիքների հաղորդման եղանակով, ինչը առանձին առարկաներից տրվող գիտելիքների ամբողջությունն չէ, հետևաբար աշխարհի մասին տալիս է մասնատված, ոչ ամբողջական պատկերացում:

Համաշխարհային մանկավարժական միտքը վկայում է, որ ուսուցման այս ձևը արդյունավետ չէ, և իբրև խնդրի լուծման ելք՝ առաջադրում է ինտեգրված ուսուցումը, որը միասնական մոտեցում է ցուցաբերում երևույթի ընկալմանը, գիտակցմանն ու յուրացմանը:

Ինտեգրված ուսուցման ծրագրերը կազմվում են այնպես, որ մի առարկայից գիտելիքները հիմնվում են մեկ այլ կամ մի քանի այլ առարկաներից վերցրած գիտելիքների վրա: Սակայն ինտեգրումը տարբեր առարկաներից գիտելիքների տարանջատված միավորում չէ, այլ սերտորեն փոխկապակցված ամբողջություն :

Ժամանակակից մանկավարժական գրականության մեջ տարբերակվում են միավորված (ինտեգրված) ծրագրերի հետևյալ տեսակները.

- միջառարկայական (interdisciplinary),
- բազմառարկայական (multidisciplinary),
- անդրառարկայական (trans disciplinary):

Որպես միավորող առանցք՝ հաճախ հանդես է գալիս որևէ թեմա, որն ընգրկում է մի քանի առարկա: 70-80-ական թվականներին ի հայտ եկան միջառարկայական կապերի և ուսուցման գործընթացում դրանց գործնական կիրառության յուրահատուկ դրսևորումներ՝ դասերի նորտիպեր, մասնավորապես՝ ինտեգրված դասեր, որոնք այլ կերպ կոչվեցին բինար

սինթետիկ, համատեղ դասեր: Ինտեգրված դասը դասի հատուկ տեսակ է, որն իր մեջ ներառում, միավորում է մեկ հասկացության ուսուցման ժամանակ մի քանի առարկաների միաժամանակյա ուսուցումը: Այսպիսի դասի ընթացքում միշտ առանձնացվում է առաջատար առարկան, որը հանդես է գալիս որպես ինտեգրիչ և օգնող՝ նպաստելով նյութի խորացմանը, ընդլայնմանն ու հստակեցմանը: Ինտեգրված դասերը կարող են միավորել ինչպես տարբեր առարկաներն իրենց ամբողջ ծավալով, այնպես էլ առանձին առարկաների բաղադրիչներն ու մեթոդներ: Օրինակ՝ կարելի է ինտեգրել առարկաների բովանդակությունը՝ պահպանելով առաջատար առարկայի ուսուցման մեթոդները, ինչպես նաև կարելի է ինտեգրել տարբեր առարկաների

ուսուցման մեթոդիկաները՝ պահպանելով մեկ առարկայի բովանդակությունը: Սակայն ինտեգրված դասեր ուսուցիչներն այդքան էլ հաճախ չեն կիրառում:

Դրանք հիմնականում կիրառվում են հետևյալ դեպքերում.

1. երբ հայտնաբերվում են միևնույն նյութի կրկնությունը տարբեր ուսումնական առարկաներում և դասագրքերում,
2. թեմայի ուսումնասիրության ժամանակի խնայողության դեպքում ցանկանալով օգտվել մեկից ավելի առարկաների պատրաստի բովանդակությունից,
3. այնպիսի ընդհանրացված հասկացությունների (շարժում, ժամանակ, զարգացում, մեծություն և այլն), օրենքների, սկզբունքների ուսումնասիրության ժամանակ, որոնք ներառում են մարդկային կյանքի և գործունեության ամենատարբեր ասպեկտներ,
4. երբ ուսումնասիրվող նյութը դուրս է գալիս ուսուցանվող առարկայի ծրագրի շրջանակներից,
5. առարկայի դասավանդման ժամանակ պրոբլեմադիր և զարգացնող ուսուցում իրականացնելու ժամանակ:

Իհարկե, կան նաև ինտեգրված դասերի կիրառման այլ դրդապատճառներ:

Մինչ ինտեգրված դաս անցկացնելը ուսուցիչը նախ դիմում է իր այն կոլեգային, ում դասավանդած առարկան պետք է ինտեգրվի իր առարկայի հետ: Երկու ուսուցիչներ պարզում և որոշում են իրենց առարկաների

համատեղ հետաքրքրությունը: Ինտեգրված դասի ամենախոցելի տեղը ուսուցիչների փոխգործունեության ճիշտ կազմակերպումն է. նրանցից յուրաքանչյուրի գործողությունների հաջորդականության ու ընթացքի արդյունավետ ապահովումը: Ընդ որում՝ նրանց փոխհարաբերությունները կարող են տարբեր լինել. յուրաքանչյուրն ունի հավասար մասնակցության իրավունք կամ նրանցից մեկը հանդես է գալիս որպես առաջատար, իսկ մյուսը՝ խորհրդատու, կամ ամբողջ դասը կարող է վարել ուսուցիչներից մեկը, իսկ մյուսները պարզապես խաղան ակտիվ հյուրի դեր: Տարբեր է նաև ինտեգրված դասերի տևողությունը: Բայց առավելաբար օգտագործում են երկու կամ երեք դասաժամ միավորված մեկ դասի մեջ: Ցանկացած ինտեգրված դաս նպատակ ունի դուրս գալու մեկ առարկայի նեղ շրջանակներից: Այսպիսի դասի կազմակերպմամբ կարելի է հաղթահարել խնդրի մակերեսային և ձևական ուսումնասիրությունը, ընդլայնել ինֆորմացիան, փոփոխել ուսումնասիրության շրջանակները, խորացնել հասկացողությունը, հստակեցնել հասկացություններն ու օրենքները, ընդհանրացնել թեման, միավորել սովորողների փորձն ու դրա ըմբռնման տեսական մասը, համակարգել ուսումնասիրված նյութը : Դասի ընթացքում կարելի է ինտեգրել մանկավարժական գործընթացի ցանկացած բաղադրիչ՝ նպատակ, բովանդակություն, ուսուցման մեթոդ և միջոց: Օրինակ՝ երբ վերցնում են բովանդակությունը, ապա ինտեգրման համար առանձնանցվում է բովանդակության ցանկացած բաղադրիչ՝ հասկացություն, օրենք, սահմանում, փաստ և այլն: Կարելի է ինտեգրել նաև բովանդակային այնպիսի բաղադրիչներ, ինչպիսիք են մտավոր և գործնական կարողություններն ու հմտությունները: Տարբեր առարկաներից վերցրած այս բաղադրիչները, որոնք միավորվում են մեկ դասի մեջ, կազմում են մեկ համակարգ, որի շուրջ հավաքվում և մի նոր համակարգ է դառնում ուսումնական նյութը: Համակարգ ձևավորելը դառնում է դասի կազմակերպման կարևորագույն մասը, քանի որ հիմք է հանդիսանում հետագայում մշակվող դասավանդման մեթոդիկայի և նրա կառուցման

տեխնոլոգիայի համար:

Որպեսզի ինտեգրվեն, այսինքն՝ ճիշտ ձևով միավորվեն ուսումնական գործընթացի բաղադրիչները, պետք է կատարվեն այնպիսի գործողություններ, որոնք ի սկզբանե ունեն ստեղծագործական բնույթ: Այս նախապատրաստական գործունեության ընթացքում ուսուցիչը որոշում է.

1. ինտեգրված դասի անցկացման իր դրդապատճառներն ու նպատակը,

2. համակարգ ձևավորող բաղադրիչների մեջ առաջատարի և երկրորդականի առանձնացումը,
3. ինտեգրման ձևը,
4. միավորվող նյութերի միջև կապերի բնույթը,
5. նյութի հաջորդականության կառուցվածքը,
6. նյութի ներկայացման միջոցները,
7. դերերի բաշխումը ինտեգրվող առարկաների ուսուցիչների միջև,
8. տվյալ դասին սովորողների ուսուցման վերահսկման ձևերն ու տեսակները :

Պարզ և հստակ ձևակերպելով դասի նպատակը՝ ուսուցիչը հավաքում է մեկ դասում միավորվող ուսումնական նյութը, այսինքն՝ որոշում է ինտեգրման բաղադրիչները: Դա արվում է համագործակցող ուսուցչի հետ: Այս փուլում հավաքվում են միայն ուսումնական թեմաներն ու դրանց առանձին մասերը, որոնք պետք է կազմեն ինտեգրման բովանդակային հիմքը: Այստեղ դրսևորվում է նաև ինտեգրմանը մասնակցող ուսուցիչների փոխհամաձայնությունը: Ապա երկու ուսուցիչ սկսում են վերլուծել ընտրված նյութը և բաժանում են այն երկու մասի՝ հիմնական և օժանդակ: Հիմնական նյութը դառնում է դասի՝ համակարգ ձևավորող բաղադրիչը: Որպես համակարգ ձևավորող բաղադրիչ՝ կարող է հանդես գալ ինտեգրվող բովանդակության միայն այն հատվածը, որը որոշվում է առաջադրանքի նպատակով: Որպես այդպիսի բաղադրիչներ՝ կարող են լինել առանձին հասկացություններ, օրենքներ, մտքեր, ուսուցման մեթոդներ և միջոցներ: Համակարգ ձևավորող բաղադրիչի առանձնացումը կարևորվում է նրանով, որ հենց դրանով է որոշվում ինտեգրվող նյութը, որպեսզի այն մատուցվի ամբողջովին, որպեսզի պարզ բացատրվեն կամ պարզվեն դրա ի հայտ գալու պատճառները:

1.3 Առարկայական մասնախմբերի համագործակցությունը դպրոցում

Ուսուցիչների ջանքերը, որոնք ուղղված են ուսումնական գործընթացի արդյունավետ ընթացքին, միշտ էլ արդարացված են: Դրա վառ ապացույցը սովորողների զանազան նվաճումներն ու ձեռքբերումներն են: Իսկ արգասաբեր գործելու համար ուսուցիչը պետք է կանոնակարգի ու համակարգի իր աշխատանքը՝ անդադար քայլելով նոր մտքերի, կարողությունների, հմտությունների ու տեխնոլոգիաների հետևից: Ուսուցիչին նման հնարավորություն է ընձեռում փոխգործակցային աշխատանքը հանրակրթական ուսումնական հաստատության խորհրդակցական մարմին համարվող առարկայական մեթոդական միավորման ներսում, որտեղ ուսուցիչն ունի անսահմանափակ հնարավորություններ սեփական մասնագիտական պահանջմունքները բավարարելու համար: Մեթոդական

միավորումները/առարկայական մասնախմբեր/ ուսումնական հաստատության մեթոդամանկավարժական գործունեության հիմնական կառուցվածքային տարրերն են, որոնք իրականացնում են ուսումնական, դաստիարակչական,

մեթոդական և արտադասարանական աշխատանքների համակարգումը դպրոցում:

Ստացվում է, որ մեթոդական միավորումների աշխատանքը բազմաբնույթ է: Այն միտված է ուսուցչի մասնագիտական որակների բարձրացմանը՝ խրախուսելով կոլեկտիվում աշխատելու և համագործակցելու վերջինիս ցանկությունը: Առարկայական մեթոդական միավորման բոլոր անդամներն ունեն հավասարազոր իրավունքներ ու պարտականություններ: Իրենց կատարած աշխատանքով վերջիններս հաշվետու են մեթոդական միավորման նախագահին, ով ի պաշտոնե համակարգում է միավորման աշխատանքները՝ դրանք ամփոփելով միավորման նիստերի ժամանակ: Առարկայական մեթոդական միավորումների նիստերը գումարվում են առնվազն յուրաքանչյուր ամիսը մեկ անգամ: Սահմանված կարգով նիստերն արձանագրվում են:

Մանկավարժական այս օղակի գործունեության հենքում մանկավարժական որակների բարձրացումն է, որն ուղղակի կերպով պայմանավորում է ուսումնական գործընթացում կրթական չափորոշչով սահմանված վերջնարդյունքների ի կատար ածումը, ուստի կարելի է ասել, որ յուրաքանչյուր ուսուցիչ կարող է իր օրինակով խրախուսել մյուսին՝ ի նպաստ կրթական համակարգի բարելավման և ուսումնական գործընթացի անցնցում իրականացման:

Ժամանակակից կրթությունն ուղղված է սովորողների մտածողության, մասնագիտական նախաձեռնողականության, ինքնուրույնության զարգացմանը, ինչը կապահովի մրցունակ

մասնագետի պատրաստումը: Այդպիսի մասնագետը ունակ կլինի հարմարվել ցանկացած սոցիալական միջավայրին, ծավալել աշխատանքային որոշակի գործունեություն, ինքնակրթվել և ինքնուրույնանալ: Կրթական գործընթացում, որպես երաշխավոր, ինքնուրույն մտածողության ձևավորող ու գործունեության արդյունքների կանխատեսող հանդիսանում է ուսուցիչը: Հենց այդ պատճառով բարձրացել է պահանջարկը որակյալ, ստեղծագործական մտածողություն ունեցող, կոմպետենտ ու նախաձեռնող, մրցունակ ուսուցչի նկատմամբ, ով ունակ է արդի, դինամիկ աշխարհում ձևավորել համակողմանի զարգացած անձնավորություն:

Աշխատանքը մեթոդական միավորումների շրջանակներում ուսուցչին հնարավորություն կտա արագ ու նպատակային կերպով ձեռք բերել անհրաժեշտ կարողունակություններ, որոնք պարտադիր պայմանն են որակյալ կրթական համակարգ ունենալու համար:

Բերենք մեթոդական միավորման ներսում ուսուցիչների

համագործակցության մի քանի իրավիճակային օրինակներ: Հոլմանիտար առարկաների մեթոդական միավորման նախագահը մեկ այլ ուսուցչի հետ ներկայանում է սկսնակ ուսուցչի դասին, որպեսզի իրականացնի փոխադարձ դասալսում: Դասալսման նպատակը դասի փուլերի փոխկապակցվածության և մեթոդների կիրառության արձանագրումն է:

Արդյունքում արձանագրվում է, որ դասի փուլերը լրոգված էին, մեթոդները բացակայում էին, այլ խոսքով՝ դասը չէր ծառայում նպատակին, և ուսուցիչը դասի ավարտին չկարողացավ հասնել չափորոշչային պահանջներին: Պետք է հետևողական լինել, որ արձանագրված խնդիրը ստանա համապատասխան լուծում, ուսուցիչը հասկանա՝ որտեղ է իր բացթողումը և իրավիճակը շտկվի: Այդ նպատակով գումարվում է արտահերթ մեթոդական միավորման նիստ՝ սահմանելով հետևյալ օրակարգը.

- Ուսուցիչները պետք է հանդես գան դասի ընթացքում մեթոդների կիրառման իրենց փորձի մասին մեթոդական զեկույցներով;
- Չեկույցները պետք է ներկայացվեն սահիկաշարի օգնությամբ;
- Քննարկման միջոցով պետք է պարզաբանվեն մեթոդների կիրառության առավելություններն ու թերությունները՝ հենվելով կոնկրետ օրինակների վրա;
- Փորձառու ուսուցիչները պետք է ունենան ելույթներ՝ դասի տիպերին, փուլերին վերաբերվող;
- Տեղում պետք է կատարվեն առաջադրանքներ:

Ստացվեց, որ մեթոդական միավորման նախագահը, պահպանելով մանկավարժական

Էթիկան, խնդրին տվեց համակարգային լուծում: Անշուշտ, կոնկրետ ուսուցիչը ծանոթացավ դասալսումների մատյանում արված արձանագրությանը, միավորման նախագահի հետ քննարկեց, վերլուծեց իր բացթողումները, սակայն դա չդիտարկվեց որպես խարան: Միավորման ներսում իրականացրած աշխատանքը նպաստեց, որ այլոց օրինակն ու սեփական վերլուծությունը համադրելով՝ սկսեց, ոչ փորձառու ուսուցիչը հնարավորություն ունենա գործնականում հասկանալ իր սխալն ու լուծումներ գտնել: Մանկավարժական այս օղակի գործունեության հենքում մանկավարժական որակների բարձրացումն է, որն ուղղակի կերպով պայմանավորում է ուսումնական գործընթացում կրթական չափորոշչով սահմանված վերջնարդյունքների ի կատար ածումը, ուստի կարելի է ասել, որ յուրաքանչյուր ուսուցիչ կարող է իր օրինակով խրախուսել մյուսին՝ ի նպաստ կրթական համակարգի բարելավման և ուսումնական գործընթացի անցնցում իրականացման:

Մեթոդական միավորումներն իրենց աշխատանքը պլանավորելիս պետք է հաշվի առնեն կրթության առաջնային շահակիցների՝ սովորողների շահերը: Ստացվում է, որ սովորողը նույնպես որոշակի կերպով, թեկուզ անուղղակի մասնակցում են կրթական համակարգի այս կամ այն օղակի աշխատանքներին: Սովորողների մասնակցությունը կրթական գործընթացին ենթադրում է, որ նրանք պետք է դառնան այդ գործընթացի գործընկերային կողմ՝ իրենց դերերով, պատասխանատվությամբ ու իրավասության շրջանակով: Այս սկզբունքի համաձայն սովորողի ու ուսուցչի միջև պետք է գործի համագործակցություն, վստահություն, և հարգանք, քանի որ կրթողները իրենց ևս սովորողներ են և սովորողը կարող է աղբյուր հանդիսանալ կրթողի համար նոր գիտելիքների ձեռքբերման համար:

Կարծում ենք, որ ամեն բան ուսուցչի ձեռքում է: Ուսուցիչն ինքը պետք է նախաձեռնող լինի, փորձի ամեն բան անել, որպեսզի կարողանա ունենալ մասնագիտական բարձր որակներ, համապատասխանի կրթական համագարգի՝ ուսուցչից պահանջվող նոր պահանջներին: Իսկ դրան հասնելու միակ նպատակը գործընկերների հետ կառուցողական փոխհարաբերություններն են, աշխատանքի հանդեպ մոտիվացիան, ինքնակրթվելու և ինքնանդրադարձ կատարելու ցանկությունը: Վստահ ենք, որ կրթության բնագավառում գրանցվող մեծագույն հաջողությունները հենց ման ուսուցիչներին են պատկանում, ուստի կարծում ենք, որ նմանօրինակ հետազոտությունները ևս մեծ ազդեցություն կարող են ունենալ մեր՝ ուսուցիչներին հաջողությունների վրա:

Այսպիսով, ուսումնասիրելով հիմնախնդիրը, եկանք եզրակացության, որ ուսուցչի մասնագիտական կարողունակությունների զարգացումն արդի կրթական պահանջների արտացոլանքն է: Ինչպես նաև արձանագրեցինք, որ ուսուցչի մասնագիտական որակների բարձրացման համար անգնահատելի է համագործակցությունը գործընկերների հետ՝

ինչպես ուղիղ, այնպես էլ առարկայական մասնախմբերի աշխատանքների շրջանակներում:

Ցանկացած ինտեգրված դաս նպատակ ունի դուրս գալու մեկ առարկայի նեղ շրջանակներից: Այսպիսի դասի կազմակերպմամբ կարելի է հաղթահարել խնդրի մակերեսային և ձևական ուսումնասիրությունը, ընդլայնել ինֆորմացիան, փոփոխել ուսումնասիրության շրջանակները, հստակեցնել հասկացություններն ու օրենքները, ընդհանրացնել թեման, միավորել սովորողների փորձն ու դրա ըմբռնման տեսական մասը, համակարգել ուսումնասիրված նյութը: Միջառարկայական կապերը դրդում են սովորողներին հետազոտական գործունեության, արթնացնում հետաքրքրությունն առարկայի նկատմամբ:

Այստեղ շատ կարևոր է ուսուցիչների փոխգործունեության ճիշտ կազմակերպումը, քանի որ նրանցից յուրաքանչյուրի գործողությունների հաջորդականության արդյունավետությունից է կախված ինտեգրված դասի որակը: Ինտեգրված դասի ժամանակ ինտեգրվող առարկաների բաղադրիչները կարող են լինել ավել կամ պակաս: Ցանկացած ինտեգրված դաս նպատակ ունի դուրս գալու մեկ առարկայի նեղ շրջանակներից: Բերենք ինտեգրված դասի մեկ օր:

ԵՇՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Ժամանակակից կրթությունն ուղղված է սովորողների մտածողության, մասնագիտական նախաձեռնողականության, ինքնուրույնության զարգացմանը, ինչը շատ կարևոր է նոր աշխարհում: Ուստի դպրոցի համար կարևոր է կարողունակ ուսուցիչ ունենալը, ով արագ հարմարվում է փոփոխություններին, կրեատիվ է, կողմնորոշվող, անընդհատ թարմացնում և ավելացնում է իր մասնագիտական գիտելիքները: Վերահաստատենք մեր այն պնդումը, որ առարկայական մեթոդական միավորումներում համակարգված աշխատանքի արդյունքում ուսուցիչը կարող է ունենալ մեծ նվաճումներ, քանի որ միասնական աշխատանքն ուղղված է բոլորի հաղթանակներին, այն է՝ ունենալ բարձր ու նոր որակի ուսումնական գործընթաց:

Ուսուցչի առաջընթացի համար կարևոր է նաև համագործակցային հարաբերությունների հաստատումը գործենկերների հետ, ինչն էլ ուսումնասիրեցինք մեր հետազոտության ընթացքում:

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

- Ենթադրում է մարդու նպատակաուղղված ու նպատակասլաց աշխատանքը, որը կապված է իրեն որոշակի հետաքրքրող բնագավառում գիտելիքների որոնման և յուրացման հետ, ուստի աբիրաժեշտ ենք համարում, ու ուսուցիչը գիտակցաբար մոտենա այս գործընթացին:
- Այսօր՝ առավել, քան երբևէ կարևորվում է հնարավոր մանկավարժական խնդիրների ճիշտ ըմբռնման և հնարավոր լուծումների առաջարկման անհրաժեշտությունը, քանի որ ժամանակակից աշխարհը հրատապ լուծումներին չի կարող սպասել վաղը, առաջընթացի համար ամենայնի անհրաժեշտությունը այսօրվա մեջ է:
- Ժամանակակից ընկալմամբ, կրթությունը որպես մարդու՝ աշխարհի և շրջապատող մարդկանց միջև տեղեկատվական փոխազդեցություն, ինքնին ակնհայտ է դարձնում շարունակելիության անհրաժեշտությունը կյանքի բոլոր փուլերում : Այս իմաստով էլ կարևորվում է կրթության դերը տարիքային բոլոր խմբերի ներկայացուցիչների, հատկապես, մեծահասակների համար, ուստի

յուրաքանչյուր ուսուցիչ պետք է ունենա այս գիտակցումն ու սովորի, սովորի, սովորի:

- Կրթության ոլորտի նորարարությունների վերաբերյալ հաճախակի կազմակերպել քննարկումներ՝ ընդգրկելով կրթության ոլորտի փորձագետների, կրթության կազմակերպիչների:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. <https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=114876> ՀՀ

Կառավարության

որոշում:

2. [http://ipp.am/wp-content/uploads/2018/01/Reserch-on-Quality-of-](http://ipp.am/wp-content/uploads/2018/01/Reserch-on-Quality-of-education01.08.2017.pdf)

[education01.08.2017.pdf](http://ipp.am/wp-content/uploads/2018/01/Reserch-on-Quality-of-education01.08.2017.pdf) Կրթության որակի ընկալումները հանրակրթական համակարգում:

3. <https://aspu.am/website/images/old/upload/file/Hayecakargh.pdf>

4. ՀՊՄՀ, Մանկավարժական կրթության զարգացման հայեցակարգ, Երևան, 2014: